

Det kommunale selvstyre 1837–1937:

Kommunens minnemarkering på Folkenborg i 1937 – 100-års-markering

Minnestein er hugget av stein fra Opsahlåsen av steinhugger Georg Lindqvist, og ble reist 12.01.1937 av Lindqvist, Oskar Slora og Aksel Opsahl. Den har følgende inskripsjon i opphøyde bokstaver: «Eidsberg Herred 1837. Velstyrt bygd; Folkets trygd. Reist av Eidsberg-Mysen kommuner 1937.»

Avdukningen av steinen skjedde mandag 17.01.1938 med festlig sammenkomst og inviterte gjester på Folkenborg museum.

Klokken 15.00 begynte høytideligheten med å synge 3 vers av «Ja, vi elsker dette landet». Ordfører Karl Hersleth ønsket velkommen og uttalte blant annet: «Idet vi takker og ærer våre forgjengere i herredsstyre og formannskap for godt og ansvarsbevisst styre i 100 år, så vil vi inderlig ønske at Eidsberg herredsstyre om nye 100 år kan se tilbake på sine forgjengere i herredsstyre og formannskap med samme ærbødighet og takknemlige følelser som vi gjør i dag.»

Deretter holdt fylkesmann Ernst Johannessen avdukningstalen og uttalte bl.a.: «Det er i dag 100 år siden Eidsberg prestegjelds formannskap hadde sitt første møte. Og kommunene Eidsberg og Mysen har villet feire denne begivenhet ved å reise en minnestein her på Folkenborg, hvor det fra før står en annen stein, som viser at vi står på historisk grunn, og at det var her Norges

Minnesteinen på Folkenborg museum.

mest navngjetne konge ble født.

Det er både naturlig og rett å minnes det som skjedde ved formannskapslovenes ikrafttredelse for 100 år siden. Da ble nemlig grunnlovens prinsipper gjennomført for det kommunale selvstyret

De som kom med i bygdens styre i 1838 hadde alle en følelse av at en ny tid holdt på å bane seg vei, men ingen av dem tenkte vel på den utvikling som dette systemskifte ville medføre.

Vårt land har i disse 100 år gjennomgått en rivende utvikling både i livsvilkår og i samfunnsliv. Meget av dette ville selvsagt ha kommet under alle omstendigheter, men deltagelsen i hjembygden eller byens styre og stell utviklet folkets evne og reiste dets

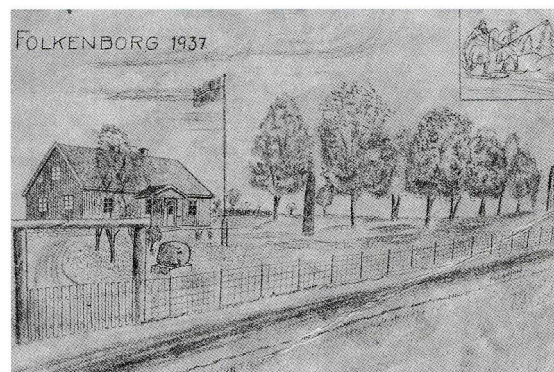
ilje – og har den største andel i at vårt vidstrakte land er brakt frem til nivået av i dag

Ansvar roper på evner som kanskje ellers ikke ville ha utviklet seg, og den sum av dyktighet, innsikt og klokskap som er kommet frem gjennom kommunalt arbeide kan ikke verdsettes høyt nok. Mange av våre kjente statsmenn har gått sin rekruttskole i kommunalt og fylkeskommunalt arbeide.

Vi har i sannhet grunn til å feire dette 100-årsjubileet og takke dem som har stått i arbeidet for bygdens utvikling fra det udelte Eidsberg herred og dets første kommunestyre med premierløytnant Petter Christian Hjort som dets første ordfører og alle de følgende kommunestyre i Eidsberg og i datterkommunen Mysen helt til det siste med deres ordførere, veteranen Anton H. Mysen og kaptein Anders Haneborg, hvis mangeårige arbeide for sine kommuner vi alle kjenner og verdsetter.

De har alle vært ledet av de ord som står innhugget på denne stein: «Velstyrt bygd, folkets trygd», og derfor er bygden også – gjennom gode tider og gjennom vanskelige forhold – ført frem til den solide og fremtredende stilling den har i dag.»

Da avdukningen var foretatt, trådte Mysens nyvalgte ordfører – fylkesagronom Frigstad frem og uttalte bl.a.: «På vegne av Mysen og Eidsberg kommuner retter jeg en takk til fylkesmannen for hans oppmerksomhet mot kommunen ved å være tilstede her i dag. Jeg takker også historielaget som har gitt plass for minnesteinen her på Folkenborg; dette sted som har så

Folkenborg museum tegnet til 100-årsjubiléet for kommunalt selvstyre i 1937 av Mons Lovfald

mange gode minner både fra bygdens og for landets historie.

På vegne av kommunene overleverer jeg minnesteinen til styret for Eidsberg og Mysen historielag, idet jeg uttaler håpet om at minnesteinsmerkets motto må bli en virkelighet også for slekter som kommer.»

Forhenværende ordfører Anton H. Mysen tok imot bauten på historielagets vegne idet han uttalte: «Med glede mottar historielaget bauten og vil bevare dette minnesmerke om fedrenes slit i et strevsomt daglig arbeide for vår kjære hjembygd. Lunt og fagert ligger den hellende mot Glomma med selvstyremerket over seg, manende enhver ung som gammel til å legge de nærmeste krav i kjærlig arbeide for fremtidig vekst. Gud, du legge så din velsignelse dertil. Den skal bli bevart så langt vi formår.»

Deretter sang man tre vers av «Gud signe vårt dyre fedreland». Og med det var høytideligheten slutt. Den ble kringkastet, og er den første kringkasting fra Eidsberg.

Det var 300–400 mennesker tilstede. Det var en god stemning blant de fremmøtte.